

Priðjudaginn 5. desember 1995.

Nr. 388/1995.

**Lína Dagbjört Friðriksdóttir**

(Hilmar Ingimundarson hrl.)

gegn

**Óskari Ólafssyni**

(Brynjólfur Eyvindsson hdl.)

Kærumál. Fjárslit milli hjóna.

### **Dómur Hæstaréttar.**

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Garðar Gíslason, Arnljótur Björnsson og Gunnlaugur Claessen.

Sóknaraðili skaut málinu til Hæstaréttar með kæru 8. nóvember 1995, sem barst réttinum ásamt kærumálgögnum 23. sama mánaðar. Kæruheimild er í 133. gr. laga nr. 20/1991 um skipti á dánarbúum o. fl. Sóknaraðili krefst þess, að hinum kærða úrskurði verði hrundið og allar kröfur hennar fyrir héraðsdómi teknar til greina. Þá krefst sóknaraðili málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Varnaraðili krefst þess, að hinn kærði úrskurður verði staðfestur og sóknaraðila gert að greiða varnaraðila kærumálskostnað.

Málsatvikum er lýst í hinum kærða úrskurði.

Um opinber skipti til fjárslita milli hjóna vegna hjúskaparslita gilda ákvæði XIV. kafla laga nr. 20/1991 og XIV. kafla hjúskaparlaga nr. 31/1993. Samkvæmt 1. mgr. 109. gr. laga nr. 20/1991 skal við skiptin greina milli þeirra eigna, sem tilheyra hvoru hjóna fyrir sig, og þeirra, sem tilheyra þeim í sameiningu. Eins skal farið með skuldir hvors um sig og þær skuldir, sem beinast að þeim báðum í senn. Gildir sú regla samkvæmt 67. gr. laga nr. 31/1993, að hvort hjóna ber ábyrgð á þeim skuldbindingum, sem á því hvíla, hvort sem þær hafa stofnast fyrir hjúskapinn eða síðar. Þá getur annað hjóna ekki skuldbundið hitt með samningsgerð sinni, nema sérstaklega sé heimilað í lögum eða samningi hjóna, sbr. 68. gr. sömu laga.

Samkvæmt 3. og 4. mgr. 109. gr. laga nr. 20/1991 fara skiptin þannig fram, að hvort hjóna um sig á aðeins rétt á að fá eignir í sinn hlut móti skuldum sínum að því marki, sem eignir þess sjálfs, þar á meðal hlutdeild í sameign, hrökkva fyrir skuldunum. Að því leyti, sem eignir annars hjóna nægja ekki fyrir skuldum þess, verður ekki tekið

tillit til skuldanna, sem umfram eru, nema hjónin ákveði annað. Eigi annað hjóna hins vegar eignir umfram skuldir, skal hrein eign þess koma til skipta milli hjóna. Gildir í þeim efnum meginreglan um helmingaskipti milli hjóna, sbr. 103. gr. laga nr. 31/1993.

Skuldbinding sú, sem aðilar deila um í málinu, er samkvæmt veðskuldabréfi, út gefnu af varnaraðila til Búnaðarbanka Íslands 29. október 1993, upphaflega að fjárhæð 1.014.800 krónur. Varnaraðili hefur ekki rökstutt, á hvaða grundvelli sóknaraðili beri ábyrgð á greiðslu umræddrar skuldbindingar. Hér skiptir engu máli, þótt sóknaraðili hafi samþykkt, að fasteignin Hraunbær 90 í Reykjavík, íbúð á 2. hæð, sem er í óskiptri sameign málsaðila, væri til tryggingar efndum kröfunnar. Samkvæmt þessu verður hinn kærði úrskurður felldur úr gildi og hafnað þeirri kröfu sóknaraðila, að veðskuldabréfið teljist sameiginleg skuld málsaðila við skiptin.

Varnaraðili greiði sóknaraðila málskostnað í héraði og kærumálskostnað, svo sem í dómsorði greinir.

#### D ó m s o r ð:

Hafnað er þeirri kröfu varnaraðila, Óskars Ólafssonar, að veðskuldabréf, út gefið af varnaraðila til Búnaðarbanka Íslands 29. október 1993, upphaflega að fjárhæð 1.014.800 krónur, teljist sameiginleg skuldbinding hans og sóknaraðila, Línu Dagbjartar Friðriksdóttur, við opinber skipti til fjárslita milli þeirra vegna hjónaskilnaðar.

Varnaraðili greiði sóknaraðila 120.000 krónur samtals í málskostnað í héraði og kærumálskostnað.

#### Úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 25. október 1995.

Mál þetta var þingfest 5. september sl. og tekið til úrskurðar að loknum munnlegum málflutningi 27. september sl.

Sóknaraðili máls þessa er Óskar Ólafsson, kt. 290352-2079.

Varnaraðili málsins er Lína Dagbjört Friðriksdóttir, kt. 101254-7399.

Dómkröfur sóknaraðila eru þessar:

1. að héraðsdómari úrskurði, að skuld samkvæmt veðskuldabréfi nr. 20633, út gefnu af sóknaraðila 29. október 1993 til Búnaðarbanka Íslands, upphaflega að fjárhæð 1.014.000 kr. og tryggðu með veði í íbúð á 2. hæð til

vinstri að Hraunbæ 90, Reykjavík, teljist sameiginleg skuld sóknaraðila og varnaraðila,

2. að sóknaraðila verði úrskurðaður málskostnaður úr hendi varnaraðila að mati réttarins auk virðisaukaskatts.

Dómkröfur varnaraðila eru þessar:

1. að skuld samkvæmt skuldabréfi, út gefnu 29. október 1993 til Búnaðarbanka Íslands, að fjárhæð upphaflega 1.014.000 kr., verði úrskurðuð sem skuld sóknaraðila og varnaraðila óviðkomandi.

2. Krafist er málskostnaðar úr hendi sóknaraðila að mati dómsins auk virðisaukaskatts, en til vara, að málskostnaður falli niður.

## I.

Málsaðilar gengu í hjúskap 29. júlí 1977, en fengu leyfi til skilnaðar að borði og sæng fyrir skömmu. Í gangi eru opinber skipti til fjárslita vegna hjónaskilnaðar aðila. Á skiptafundi, sem haldinn var 3. júlí sl., var uppi ágreiningur milli málsaðila um ábyrgð á skuld samkvæmt veðskuldabréfi nr. 20633, að fjárhæð 1.014.000 kr. Veðskuldabréfið er út gefið af manninum og tryggt með veði í fasteign hjónanna að Hraunbæ 90, Reykjavík. Lán þetta mun upphaflega hafa verið tekið af bróður konunnar með sjálf-skuldarábyrgð mannsins. Láninu hafi verið skuldbreytt og umrætt skulda-bréf gefið út af manninum og veðsetning eignarinnar samþykkt af konunni með áritun á bréfið. Maðurinn heldur því fram, að um sé að ræða sameiginlega skuld hjónanna. Konan mótmælir því, að um sé að ræða sameiginlega skuld hjónanna, heldur sé þetta skuld mannsins, sem hann beri einn ábyrgð á. Ágreiningi þessum var vísað til Héraðsdóms Reykjavíkur með bréfi skiptastjóra, dags. 5. júlí sl.

## II.

Sóknaraðili heldur því fram, að um sameiginlega skuld sína og varnaraðila sé að ræða. Hann tekur fram um tilurð hinnar umdeildu skuldar, að árið 1985 hafi Árni Óli Friðriksson, bróðir varnaraðila, leitað til sóknaraðila og falast eftir ábyrgð hans á láni, sem hann væri að taka hjá Búnaðarbanka Íslands. Lánið hafi verið að fjárhæð 1.900.000 kr., og hafi Árni fengið föður sinn ásamt einum öðrum til að ábyrgjast lánið einnig. Þar sem sóknaraðili hafði áður gerst ábyrgðarmaður á lánum fyrir Árna og Árni gerst ábyrgðarmaður á lánum fyrir sóknaraðila og varnaraðila, hefði hann látið til leiðast. Varnaraðili hafi verið meðvitaður um þessa ábyrgð. Skemmst sé frá því að segja, að greind skuld fór í vanskil og Búnaðarbankinn leitað fullnustu hjá ábyrgðarmönnum. Gert hafi verið fjárnám í íbúð aðila að Hraunbæ 90, Reykjavík, og í beinu framhaldi hafi bankinn beðið um nauðungarsölu eignarinnar. Þá hafi skuldin staðið í um 6.000.000 kr. og

aðilar staðið frammi fyrir því að missa eignina á uppboði. Með harðfyllgi hafi sóknaraðila tekist að semja við bankann um ca. helmingslækkun skuldarinnar, sem síðan hafi verið skipt jafnt niður á ábyrgðarmenn, þ. e. 1.014.000 kr. á hvern. Þá hafi sóknaraðili náð að semja um langtímagreiðslu á skuldinni óverðtryggðri og án vaxta. Vegna þessa hafi verið útbúið veðskuldabréf það, sem deilt er um í máli þessu.

Sóknaraðili fullyrðir, að varnaraðili hafi verið meðvitaður um ábyrgð sóknaraðila á láni bróður hennar. Ekkert hafi verið óvenjulegt við ábyrgð sína, enda höfðu sóknaraðili og bróðir hennar mörgum sinnum gerst ábyrgðarmenn hvor fyrir annan. Þá hafi varnaraðili vitað um uppboðsmeðferðina á eign þeirra að Hraunbæ 90 vegna vanskila á skuld bróður hennar við Búnaðarbankann. Einnig hafi varnaraðili vitað um samninga þá, sem sóknaraðili hafi náð við Búnaðarbankann um skuldina, enda hafi hún áritað hið umdeilda veðskuldabréf um samþykki sitt fyrir veðsetningu íbúðarinnar.

Varnaraðili og sóknaraðili hafi talið sameiginlega fram skattframtal 1994, og sé hin umdeilda skuld talin þar fram sem sameiginleg skuld þeirra. Hvorki lagareglur né eðli máls styrki þá fullyrðingu varnaraðila, að hin umdeilda skuld sé skuld sóknaraðila eins. Öll rök hnígi að því, að hér sé um að ræða sameiginlega skuld, enda sé til hennar stofnað, meðan á sambúð aðila stóð. Þá megi einnig benda á, að um sé að ræða skuld, sem upphaflega hafi snúið að bróður varnaraðila.

Með vísan til framangreinds beri því að fallast á kröfur sóknaraðila og úrskurða varnaraðila til að greiða málskostnað.

Til stuðnings kröfum sínum vísar sóknaraðili til hjúskaparlaga nr. 31/1933.

### III.

Varnaraðili telur málavöxtum í greinargerð sóknaraðila ranglega lýst um veigamikil atriði. Varnaraðili og sóknaraðili séu bæði þinglýstir eigendur íbúðar á 2. hæð í húsinu nr. 90 við Hraunbæ. Sóknaraðili hafi tekist á hendur sjálfskuldarábyrgð á láni fyrir Árna Óla Friðriksson gegn vilja varnaraðila. Lánið hafi farið í vanskil og verið tekinn fyrir því dómur á sóknaraðila og gert fjárnám í eignarhluta sóknaraðila í fasteigninni. Á grundvelli fjárnáms hafi verið óskað eftir sölu á eignarhluta sóknaraðila, en sóknaraðili náð samkomulagi við Búnaðarbankann undir uppboðsmeðferð um að greiða skuldina með skuldabréfi, út gefnu 29. október 1993. Samkvæmt ákvæðum laga um þinglýsingu og ákvæðum laga um fjárnám hjóna hafi varnaraðili orðið að samþykkja veðsetningu íbúðar þeirra. Samþykki fyrir veðsetningu feli á engan hátt í sér samþykki varnaraðila við því að greiða

skuld sóknaraðila. Sóknaraðili eigi og/enda endurkröfu á hendur Árna Óla Friðrikssyni vegna ábyrgðar hans. Með því að taka til greina kröfu sóknaraðila auðgist hann.

#### IV.

Óumdeilt er, að skuldbinding sú, sem hér um ræðir, sé upphaflega til komin sem sjálfsábyrgðarskuld sóknaraðila á láni fyrir bróður varnaraðila. Ósönnuð er sú fullyrðing varnaraðila, að sóknaraðili hafi tekist þá skuldbindingu á hendur gegn vilja varnaraðila. Þá verður að telja líklegt, að varnaraðila hafi verið kunnugt um þá uppboðsmeðferð, sem fram fór á eign þeirra, Hraunbæ 90, vegna vanskila þeirrar skuldar. Þá liggur fyrir, að hið umdeilda veðskuldabréf var tryggt með veði í íbúð aðila að Hraunbæ 90, Reykjavík, og þinglýst á þá eign með óskilyrtu samþykki varnaraðila, sbr. 60. gr. hjúskaparlaga nr. 31/1993 og 24. gr. þinglýsingalaga nr. 39/1978. Þegar þetta er virt, verður að telja, að um sameiginlega skuld hjónanna hafi verið að ræða, enda öll eignin, sem var þinglýst sameign hjónanna, sett að veði til tryggingar skuldinni. Ber því að fallast á dómkröfur sóknaraðila í máli þessu, en eftir atvikum þykir rétt, að málskostnaður falli niður.

Eggert Óskarsson héraðsdómari kvað upp úrskurð þennan.

#### Ú r s k u r ð a r o r ð:

Skuld samkvæmt veðskuldabréfi nr. 20633, út gefnu af sóknaraðila 29. október 1993 til Búnaðarbanka Íslands, upphaflega að fjárhæð 1.014.000 kr., tryggðu með veði í íbúð á 2. hæð til vinstri að Hraunbæ 90, Reykjavík, telst vera sameiginleg skuld sóknaraðila og varnaraðila.

Málskostnaður fellur niður.

---